

Keywords: democratic civil control, parliamentary control, the Sejm, speaker of the Sejm, commission for special services, ministry of national defense Republic of Poland, national security, intelligence activity, regulatory legal regulation intelligence activity, intelligence agencies of Ukraine.

УДК 328.126 (477).001895

А. В. ШИПІКА

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ — НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ — В УМОВАХ РОЗВИТКУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

Проаналізовано проблеми соціалізації політичної еліти — народних депутатів України — в умовах розвитку парламентаризму. Розглянуто основні напрями, наукові підходи і критерії взаємозв'язку людини і соціуму. Показано процес становлення особистості під впливом існуючих у країні соціальних норм і цінностей. Осмислено політичну соціалізацію як суспільний феномен, що сприяє адаптації людини до конкретних суспільно-політичних умов, та невід'ємну складову політичної культури суспільства. Прослідковано взаємозв'язок політичної соціалізації зі здатністю парламенту до ефективного виконання своїх функцій.

Ключові слова: політична еліта, народний депутат України, парламентські комітети, парламентський процес, суб'єкти законодавчої ініціативи, парламентська діяльність, парламентський контроль, громадянське суспільство.

Шипіка А. В. Проблемы социализации политической элиты — народных депутатов Украины — в условиях развития парламентаризма

Проанализированы проблемы социализации политической элиты — народных депутатов Украины — в условиях развития парламентаризма. Рассмотрены основные направления, научные подходы и критерии взаимосвязи человека и социума. Освещен процесс становления личности под влиянием существующих в стране социальных норм и ценностей. Осмыслена политическая социализация как общественный феномен, способствующий адаптации человека к конкретным общественно-политическим условиям и неотъемлемая составляющая политической культуры общества. Прослежены взаимосвязь политической

социализации со способностью парламента к эффективному выполнению своих функций.

Ключевые слова: политическая элита, народный депутат Украины, парламентские комитеты, парламентский процесс, субъекты законодательной инициативы, парламентская деятельность, парламентский контроль, гражданское общество.

Shypika Andrii. Problems of socialization of political elite — people's deputies of Ukraine — in the conditions of development of parliamentarism

The article analyzes the problems of socialization of the political elite — people's deputies of Ukraine — in the conditions of development of parliamentarism. The main directions, scientific approaches and criteria for the relationship between man and society are considered. The process of personality formation under the influence of social norms and values existing in the country is highlighted. Comprehended political socialization as a social phenomenon that contributes to the adaptation of a person to specific socio-political conditions, and an integral component of the political culture of society. The interrelation of political socialization with the ability of parliament to effectively fulfill its functions is traced.

Keywords: political elite, people's deputy of Ukraine, parliamentary committees, parliamentary process, subjects of legislative initiative, parliamentary activity, parliamentary control, civil society.

В умовах суперечливого становлення демократичної політичної системи, зміни суспільно-політичних відносин, деформації соціальних зв'язків, втрати значення попередньо набутих політичних практик ускладнюється процес політичного розвитку особистості, її активної участі у формуванні нових форм організації суспільства. Звідси й проблема соціалізації вітчизняної політичної еліти в умовах розвитку парламентаризму пов'язана з низкою питань, які потребують нормативного регулювання. Одна з основних проблем діяльності політичної еліти — недовіра депутатських звернень і запитів, хаотичність та розгалуженість законодавства, неефективна робота судової гілки влади.

Незважаючи на значну кількість праць, присвячених дослідженню різних аспектів формування вітчизняної політичної еліти, необхідно констатувати, що в науковій літературі так і не сформовано усталеного, повноцінного, комплексного підходу та шляхів вирішення цієї проблеми. Отже, метою даної статті є огляд й упорядкування сформованих напрямів та підходів до вирішення

проблем соціалізації політичної еліти, формування відповідної нормативно-правової бази для забезпечення належної діяльності народних депутатів України, а також викладення власного бачення щодо законопроектних підходів відповідно до Концепції комплексних змін до Регламенту Верховної Ради України та повноважень народних обранців, закріплених Законом України «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 року № 2790-XII¹.

У науковій літературі ХХ століття накопичений цілий комплекс досліджень, присвячених аналізу взаємозв'язку особистості й соціуму, становленню особистості під впливом соціальних норм і цінностей, взаємодії людини та політичної системи, соціально-психологічному, особистісному рівням цієї взаємодії, можливостям стабілізації політичної системи, суспільства в цілому шляхом наступності поколінь. Широкий спектр досліджень процесу входження особи у політичне життя суспільства на всіх рівнях вимагає систематизації ідей та підходів, що лягли в основу сучасної теорії політичної соціалізації.

Науково-теоретичною базою дослідження політичної соціалізації є праці зарубіжних і вітчизняних вчених в галузях державного управління, політології та права. Накопичений у зарубіжній науці досвід дослідження проблем політичної соціалізації й ступінь теоретичного узагальнення зумовили виокремлення самостійного напрямку наукових розвідок, пов'язаних із політичною соціалізацією особистості та еліти. Основні положення цього напрямку визначені у працях Т. Адорно, Г. Алмонда, У. Бека, Ф. Васбурна, С. Верби, Ю. Габермаса, Г. Гаймена, М. Горкхаймера, Ф. Гринштейна, М. Дюверже, Д. Істона, Р. Мерелмана, Р. Мертонна, Т. Парсонса, Д. Пауелла, Г. Тарда та ін.

На взаємозв'язку фракційної стабільності парламенту України із ефективною діяльністю політичної системи та державного управління зосереджено увагу у працях вітчизняних дослідників С. Бабія, Е. Базовкіна, М. Білецького, М. Погребинського, А. Білоуса, К. Богомаза, В. Якушика, Н. Гаєвої, О. Гараня, В. Журавського, І. Калмакана, О. Брищенка, М. Кириченка, А. Колодій, О. Корнієвського, В. Костицького, В. Гошовської,

Л. Шкляра, Т. Кузьо, В. Литвина, І. Музики, Ф. Рудича, М. Примуша, А. Слюсаренка, М. Томенка, Ю. Шведи, Г. Шморгуна, В. Яблонського та ін.

Концепція політичної соціалізації є невід'ємною складовою політичних, соціальних, психологічних та філософських досліджень в межах відповідних наук. На міжгалузевому рівні загалом викристалізувався підхід до соціалізації, як необхідної передумови входження й адаптації людини в соціумі, багатоаспектного процесу, що має на меті розуміння сутності соціальних явищ і вчинків конкретної людини. Політична соціалізація — частина цього процесу, що передбачає засвоєння людиною політичної культури, політичних ролей, формування якостей і цінностей, потрібних для адаптації до конкретної політичної системи і виконання певних політичних ролей. Вивчення цього питання актуальне для Української держави, що перебуває у процесі демократичних трансформаційних перетворень.

Класична концепція з вивчення зазначеного питання виходить із особливостей стосунків у системі «людина — влада» й виокремлює дві основні теорії: «підкорення» й «інтересу». Перша вказує на особу, як пасивного суб'єкта процесу соціалізації, друга — на активну позицію особи щодо процесу залучення до суспільно-політичних відносин. Проте наукові концепції, теорії, форми, функції, етапи, рівні — це зовнішній бік питання, теоретична модель, у рамках якої відбувається процес політичної соціалізації. Тоді як безпосередню участь у процесі політичної соціалізації беруть інститути, чинники й засоби, тобто ті безпосередні учасники і процеси політичного життя, котрі формують і відтворюють політичну освіту й культуру. Саме вони визначально впливають на перебіг і результат, на який орієнтований процес політичної соціалізації — тобто рівень участі особи в політичному житті суспільства.

Політична соціалізація є процесом засвоєння індивідом упродовж його життя політичних знань, норм і цінностей суспільства, до якого він належить. Вона є складовою частиною багатогранного процесу, в ході якого відбуваються відтворення і подальший розвиток політичних структур і відносин, а також розвиток суспільно-політичних якостей суб'єктів, які підтримують і реалізу-

ють ці відносини у своїй життєдіяльності. Політично соціалізована особистість відображає як політичні, так і соціальні процеси, що об'єктивно існують у суспільстві, цікавиться політикою, бере участь у ній, при цьому її участь є активною, соціально значимою. Тобто, керується не лише своїми власними інтересами, а й інтересами суспільства, усвідомлює відповідальність перед суспільством та державою.

Науковці розглядають сутність політичної соціалізації у «сходженні» особистості від простої інформованості до усвідомлення політичних переконань, активної життєвої позиції². Виходячи з цього, оптимальною фундаментальною основою для дієвого виконання своїх основних функцій політичною елітою в законодавчому органі влади в Україні є Регламент Верховної Ради України, який можна розглядати як один із засобів «упорядкування і стабілізації демократичного порядку» діяльності парламенту, що забезпечує «активну участь депутатів у здійсненні функцій законотворчості та контролю»³.

Політична соціалізація може вимірюватися ступенем інтеграції людини у політичне життя суспільства. Ще у 1950 році німецький політичний психолог Р.Сменд у своєму «вченні про політичну інтеграцію» розглядав суспільство та політику як процес «вічно живого руху людських хвиль, як безперервно поновлювальні соціально-психологічні зв'язки громадян»⁴. У зв'язку з цим особливо актуальною сьогодні, як для науки політології, так і для політичної практики, є проблема соціалізації політичної еліти та організації діяльності парламентарів законодавчого органу влади на шляху становлення парламентаризму.

Згідно з Конституцією, державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову відповідно до ст. 6 Конституції України. В основному законі ст. 75 визначено, що єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент — Верховна Рада України. Оскільки носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в державі є народ, а народ може здійснювати владу безпосередньо і через органи державної влади, діяльність парламенту є формою опосередкованого управління народом державою⁵. Відповідно до Конституції України (ст. 89)

Верховна Рада України для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до її повноважень, виконання контрольних функцій відповідно до Конституції України створює з числа народних депутатів України комітети Верховної Ради України та обирає голів, перших заступників, заступників голів та секретарів цих комітетів. Виходячи з цього, парламентар (народний депутат України) є представником політичної еліти в парламенті України, уособленням частини державної інституції.

Світова практика діяльності парламентів свідчить, що запрошені особи з'являються до вищого законодавчого органу, оскільки надання інформації з обговорюваних питань знаходиться у сфері їхньої професійної компетенції або вони зацікавлені в швидшому прийнятті того чи іншого законопроекту. Переваги комітетського контролю в системі парламентського полягають у спеціалізації даних органів щодо окремих сфер урядової діяльності. Закономірно, що в більшості країн з парламентськими та змішаними формами правління структура комітетів вибудована відповідно до організаційної структури урядових міністерств і відомств, що дозволяє комітету концентрувати свою діяльність на тій галузі управління, за яку відповідає міністерство.

Конституційно-правовою основою становлення парламентаризму, забезпечення діяльності парламентських комітетів та суб'єктів державного управління є наступні нормативно-правові джерела: Конституція України 28.06.1996 № 254к/96-ВР, Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 року № 2790-ХІІ⁷, Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР⁸, Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 року № 1861-VI⁹, Постанова Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання» від 04.12.2014 № 22-VIII¹⁰.

Головними функціями, які відображають сутність та природу законодавчого органу влади, є функції народного представництва, законотворення, парламентського контролю, політичного рекрутування, політичної стабільності та легітимації. Інститут

парламентаризму є ключовим елементом сучасних політичних систем. Ступінь демократизації суспільства залежить від рівня наукового осмислення сутності парламентаризму, його впровадження в політичну практику держави.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 року № 1861-VI визначені правові засади роботи законодавчого органу, а саме: порядок роботи Верховної Ради України, її органів та посадових осіб, засади формування, організації діяльності та припинення діяльності депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді. Регламент встановлює порядок підготовки і проведення сесій Верховної Ради, її засідань, формування державних органів, визначає законодавчу процедуру, процедуру розгляду інших питань, віднесених до її повноважень, та порядок здійснення контрольних функцій Верховної Ради України.

На законодавчому рівні статус, форми діяльності парламентарів у законодавчому органі влади, права народного депутата України, гарантії трудових прав народного депутата України при виконанні депутатських повноважень та після їх припинення, обов'язки народного депутата України, основні гарантії діяльності народних депутатів України визначені Законом України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 року № 2790-XII. Відповідно до ст. зазначеного закону визначені форми діяльності народного депутата України у Верховній Раді України, які здійснюються у порядку, встановленому законом, а саме: 1) участь у засіданнях Верховної Ради України; 2) участь у роботі депутатських фракцій (груп); 3) участь у роботі комітетів, тимчасових спеціальних комісій, тимчасових слідчих комісій, утворених Верховною Радою України; 4) виконання доручень Верховної Ради України та її органів; 5) участь у роботі над законопроектами, іншими актами Верховної Ради України; 6) участь у парламентських слуханнях; 7) звернення із депутатським запитом або депутатським зверненням до Президента України, органів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ та організацій,

розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності у порядку, передбаченому цим Законом і законом про Регламент Верховної Ради України. Цим законом визначене право законодавчої ініціативи народного депутата України, яке реалізується у формі внесення до Верховної Ради України: 1) законопроекту; 2) проекту постанови; 3) іншої законодавчої пропозиції. Відповідно до ст. 14 закону визначені права народного депутата України в органах Верховної Ради України, а саме: народний депутат за погодженням з відповідною депутатською фракцією може бути обраний членом одного комітету Верховної Ради України і бути одночасно членом однієї тимчасової слідчої та однієї тимчасової спеціальної комісії. При цьому Верховна Рада України забезпечує пропорційне обрання народних депутатів до складу відповідних комітетів.

Народний депутат, який є членом комітету, тимчасової спеціальної чи тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, має право:

1) вносити пропозиції про розгляд на засіданнях відповідного комітету, тимчасової спеціальної чи тимчасової слідчої комісії будь-якого питання, що належить до їх компетенції, а також брати участь в обговоренні питань, що вносяться на розгляд комітету, тимчасової спеціальної чи тимчасової слідчої комісії. Кожна внесена народним депутатом пропозиція на його вимогу має бути проголосована на засіданні відповідного комітету, тимчасової спеціальної чи тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України;

2) отримувати від органів державної влади та органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ та організацій допомогу, необхідну для роботи у складі тимчасових спеціальних чи тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України;

3) викласти свою окрему думку як додаток до рішення комітету, тимчасової спеціальної чи тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України.

Незважаючи на такий великий обсяг прав, повноважень та гарантій у діяльності парламентарів, протягом останніх років все ж таки залишається вкрай непрофесійним рівень здійснення парламентської діяльності Верховної Ради України. На етапі демо-

кратичних реформ соціальна структура змінюється надто швидко й часто трапляється, що необхідні інституційні перетворення відбуваються зі значною затримкою. Інерційність української політичної системи багато в чому пов'язана з недоліками функціонування інституту парламентаризму. Сучасна українська політична еліта на практиці демонструє неспроможність ефективно керувати соціально-економічними та політичними процесами.

Відповідно до Концепції комплексних змін до Регламенту Верховної Ради України, розповсюдженої в Часописі «Парламент», що є частиною проекту, який реалізує Лабораторія законодавчих ініціатив в рамках Програми USAID «Рада: відповідальність, підзвітність, демократичне парламентське представництво», що виконується Фондом Східна Європа, реформування Регламенту Верховної Ради України органічно вписується у зовнішньополітичний контекст обраного курсу нового етапу парламентської реформи в Україні. Так, зокрема, Розділом III Меморандуму про взаєморозуміння між Верховною Радою України та Європейським Парламентом, підписаного 3 липня 2015 року, передбачено підготовку Доповіді та Дорожньої карти щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України. Доповідь та Дорожня карта мають бути підготовлені у рамках роботи у Парламенті спеціальної Місії Європейського парламенту з оцінки потреб, яка оцінюватиме обсяг програми парламентської підтримки і підвищення інституційної спроможності на виконання Меморандуму¹¹.

Станом на 15 жовтня 2015 року загалом на розгляді Верховної Ради України восьмого скликання перебуває 24 законопроекти, присвячені внесенню різноманітних (як за глибиною, широтою охоплення нормативного матеріалу, так і за ідейною спрямованістю) змін до Регламенту Верховної Ради України. Цими законопроектами пропонується, зокрема, врегулювати й питання, які стосуються демократизації політичної діяльності народних депутатів, що співвідноситься із проблематикою політичної соціалізації:

1) організаційне, правове, наукове, документальне, інформаційне, експертно-аналітичне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності Верховної Ради України, її органів,

народних депутатів, депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді здійснює Апарат Верховної Ради України; керівник Апарату Верховної Ради України визначає порядок реєстрації законопроектів, проектів інших актів (проект Закону України «Про втрату чинності Регламенту Верховної Ради України» (реєстр. № 2277а від 3 липня 2015 року);

2) уточнити, що член комітету Верховної Ради України відкликається за пропозицією депутатської фракції, за квотою якої народний депутат України був обраний на посаду (зміни до пункту 2 частини першої статті 7 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»), а пропозиція про обрання чи відкликання голови комітету, першого заступника, заступника голови, секретаря комітету може бути внесена депутатською фракцією, за квотою якої народний депутат України був обраний на посаду (зміни до частини четвертої статті 7 цього ж Закону);

3) встановити заборону на входження до складу депутатських груп та фракцій для позафракційних народних депутатів України, які обрані від політичних партій (виборчих блоків політичних партій), що за результатами виборів взяли участь у розподілі депутатських мандатів, і яких виключено зі складу відповідних депутатських фракцій (нова редакція частини 5 статті 59 Регламенту Верховної Ради України); у частині четвертій нової редакції статті 59 Регламенту Верховної Ради України віднести всіх депутатів, які не зобов'язані входити до складу депутатських фракцій (зокрема й тих, які входять до складу депутатських груп), до категорії «позафракційних» (проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації роботи Верховної Ради України» (реєстр. № 2300 від 11 березня 2015 року);

4) уточнити різновиди законопроектів про надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України та передбачити, що Президент України або Кабінет Міністрів України вносять на розгляд Верховної Ради України в разі ратифікації міжнародного договору — законопроект про ратифікацію міжнародного договору, в разі приєднання до міжнародного договору — законопроект про приєднання до міжнародного договору, та в разі прийняття міжнародного договору — законопроект про прийняття міжна-

родного договору (проект Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України (щодо приведення у відповідність окремих положень Регламенту Верховної Ради України до Віденської конвенції про право міжнародних договорів та Законом України «Про міжнародні договори України»)) (реєстр. № 2340 від 6 березня 2015 року);

5) внести зміни до статей 90 та 97 Регламенту Верховної Ради України, метою яких є уточнення норм Регламенту, відповідно до яких закони, постанови та інші акти Верховної Ради України передбачається, що до законопроекту, окрім переліку законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття, має додаватися також перелік законів, які втрачають чинність в разі прийняття законопроекту (проект Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» (щодо уточнення норм, відповідно до яких закони, постанови та інші акти Верховної Ради України визнаються такими, що втратили чинність)) (реєстр. № 2359 від 11 березня 2015 року);

6) право законодавчої ініціативи, яке нині має кожен окремо взятий народний депутат України, змінами до статті 89 Регламенту Верховної Ради України пропонується надати лише групам депутатів, чия кількість складає не менше половини від чисельності найменш чисельної фракції Верховної Ради України; при цьому право на внесення пропозицій і поправок до законопроектів пропонується надати народним депутатам у кількості не менше 5 осіб (проект Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» (щодо права законодавчої ініціативи народних депутатів України)) (реєстр. №2431а від 23 липня 2015 року);

7) запровадити процедуру оголошення депутатських запитів після розгляду законопроектів та залишення виключно усних запитань народних депутатів України до членів Кабінету Міністрів України під час «години запитань до Уряду» (зміни до статей 25, 229 та 230 Регламенту Верховної Ради України) (проект Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» (щодо оптимізації діяльності Верховної Ради України)) (реєстр. № 2536 від 3 квітня 2015 року);

8) доповнити Регламент Верховної Ради України новою статтею 218¹, якою передбачити, що народний депутат може самостійно ініціювати питання про надання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання за умови вручення повідомлення про підозру та арешт шляхом подання відповідної заяви.

9) доповнити статтю 7 Регламенту Верховної Ради України новою частиною п'ятою такого змісту: «Апарат Верховної Ради забезпечує ведення офіційної електронної бази даних прийнятих Верховною Радою України актів (складова частина автоматизованої системи «Законодавство»), що містить еталонні електронні тексти відповідних актів. Доступ до офіційної електронної бази даних прийнятих Верховною Радою України актів на офіційному веб-сайті Верховної Ради України є вільним та безоплатним»¹².

Узагальнюючи вищезазначене, варто зазначити, що наявність регламентів є одним із засобів упорядкування і стабілізації демократичного порядку діяльності парламентів, що забезпечує активну участь депутатів у здійсненні функцій законотворчості та контролю, а також є необхідною умовою якісного й ефективного здійснення парламентом держави своїх повноважень. Разом з тим, функції, які виконує парламентський Регламент у законодавчому органі, а також роль, яку він відіграє, встановлюють надзвичайно важливі рамки, від яких залежить ефективність реалізації парламентських процедур¹³, оскільки Регламент Верховної Ради України має чітко окреслену конституційно-правову природу та походження. А отже, наявність правових механізмів забезпечення форм діяльності народних депутатів України є однією з найважливіших проблем, здатних відігравати тепер і в майбутньому важливу роль у стабілізації політичного та економічного життя країни.

1. *Про статус народного депутата України*: Закон України від 17.11.1992 року № 2790-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> 2. *Загородній Ю. І., Курило В. С., Савченко С. В.* Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. Київ: Генеза, 2004. С. 25. 3. *Кутафин О. Е.* Источники конституционного права Российской Федерации. Москва: Юристъ, 2002. С. 109. 4. *Головин Н. А.* Теоретико-методологические основы

исследования политической социализации: монография. Санкт-Петербург: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2004. С. 171. **5.** Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> **6.** Омельченко Н. Л. Контрольна діяльність парламенту України в процесі реалізації законодавчої функції Верховною Радою України // Митна справа. 2012. № 5 (83). Ч. 2, кн. 2. С. 100. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2012_5_2_2/96.pdf **7.** Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 року № 2790-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> **8.** Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> **9.** Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 року № 1861-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> **10.** Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання: Постанова Верховної Ради України від 04.12.2014 № 22-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> **11.** Синьоокий О., Лінецький С., Полтораков О. Концепція комплексних змін до Регламенту Верховної Ради України. Лабораторія законодавчих ініціатив // Парламент. 2015. №4. С.2–32. **12.** Там само. **13.** Сас С. В. Законодавство про регламент Верховної Ради України: проблеми теорії та практики: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. С. 189–193.

Shypika Andrii. Problems of socialization of political elite — people’s deputies of Ukraine — in the conditions of development of parliamentarism

The article analyzes the problems of socialization of the political elite — people’s deputies of Ukraine — in the conditions of development of parliamentarism. The main directions, scientific approaches and criteria for the relationship between man and society are considered. The process of personality formation under the influence of social norms and values existing in the country is highlighted. Comprehended political socialization as a social phenomenon that contributes to the adaptation of a person to specific socio-political conditions, and an integral component of the political culture of society. The interrelation of political socialization with the ability of parliament to effectively fulfill its functions is traced.

In the conditions of the contradictory formation of a democratic political system, changes in socio-political relations, deformation of social ties, the loss of the value of pre-acquired political practices is complicated by the process of political development of the individual, his active participation in the formation of new forms of organization of society. Therefore, the issue of participation of the elite in the formation of a democratic political system becomes especially important.

Problems of socialization of the political elite in the conditions of the development of parliamentarism is connected with a number of issues, in particular the process of studying socially significant issues that require regulatory regulation,

drafting of the bill, passing the stages of the legislative process, normative interpretation and practice of law enforcement activities. One of the main problems of the activity of the political elite is the ineffectiveness of the deputy appeals and requests, the chaos and strain of legislation, the ineffective work of the judicial branch of government. Despite the large number of works devoted to the research of various aspects of the problems of socialization of the political elite of the Verkhovna Rada of Ukraine, it must be stated that the scientific literature has not formed an established, full-fledged, integrated approach and solutions to the problems. The purpose of the paper is to review and streamline the directions and approaches to solving the problems of the socialization of the political elite — parliamentarians of the legislative authority, the analysis of the legal and regulatory framework for the activities of people's deputies of Ukraine, as well as the presentation of their own vision and analysis of the mentioned draft laws approaches to the criteria set forth in the scientific doctrine of directions and approaches formed on the determined criteria in the scientific doctrine amendments to the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine, which makes it possible to summarize such priority directions and tasks of its reformation in accordance with the Concept comprehensive amendments to the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine, which is part of a project implemented by the Laboratory of Legislative Initiatives under the USAID Program «Rada: Responsibility, Accountability, Democratic Parliamentary Representation», distributed in the Journal of the Parliament. It was established that at the legislative level the status of parliamentarians of the legislative authority, their powers are fixed in accordance with the Law of Ukraine «The Status of People's Deputy of Ukraine» of 17.11.1992 № 2790-XII. It was found that scholars consider the essence of political socialization in the «ascent» of the individual from simple awareness to the awareness of political beliefs, active life position.

The optimal fundamental foundation for efficiently defining its main functions as a political elite in the legislative body in Ukraine is the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine the existence of regulations is one of the means of streamlining and stabilizing the democratic order of the activities of parliaments, which ensures the active participation of deputies in implementation of the functions of lawmaking and control.

Keywords: political elite, people's deputy of Ukraine, parliamentary committees, parliamentary process, subjects of legislative initiative, parliamentary activity, parliamentary control, civil society.